

**Chapter I.
How Robinson first went to sea,
and how he was shipwrecked**

**I. fejezet
Hogyan szállt Robinson először tengerre,
és hogyan szenvedett hajótörést**

Long, long ago, before even your grandfather's father was born, there lived in the town of York a boy whose name was Robinson Crusoe. Though he never even saw the sea till he was quite a big boy, he had always wanted to be a sailor, and to go away in a ship to visit strange, foreign, far-off lands; and he thought that if he could only do that, he would be quite happy.

But his father wanted him to be a lawyer, and he often talked to Robinson, and told him of the terrible things that might happen to him if he went away, and how people who stopped at home were always the happiest. He told him, too, how Robinson's brother had gone away, and had been killed in the wars.

So Robinson promised at last that he would give up wanting to be a sailor. But in a few days the longing came back as bad as ever, and he asked his mother to try to coax his father to let him go just one voyage. But his mother was very angry, and his father said, 'If he goes abroad he will be the most miserable wretch that was ever born. I can give no consent to it.'

Robinson stopped at home for another year, till he was nineteen years old, all the time thinking and thinking of the sea. But one day when he had gone on a visit to Hull, a big town by the sea, to say goodbye to one of his friends who was going to London, he could not resist the chance. Without even sending a message to his father and mother, he went on board his friend's ship, and sailed away.

But as soon as the wind began to blow and the waves to rise, poor Robinson was very frightened and sea-sick, and he said to himself that if ever he got on shore he would go straight home and never again leave it.

He was very solemn till the wind stopped blowing. His friend and the sailors laughed at him, and called him a

Réges-régen, még mielőtt a nagypapád édesapja megszületett volna, élt York városában egy fiú, akinek Robinson Crusoe volt a neve. Bár nagyfiú koráig nem is látta a tengert, mindig is tengerész szeretett volna lenni, hogy egy hajóval elmehessen különös, idegen, távoli vidékekre; úgy gondolta, ha ezt megtehetné, akkor igazán boldog lenne.

Édesapja azonban azt szeretete volna, hogy ügyvéd legyen belőle. Gyakran beszélt Robinsonnal, és mesélt neki szörnyű dolgokról, amik megtörténhetnének vele, ha elmenne, és arról, hogy mindig azok az emberek a legboldogabbak, akik otthon maradnak. Azt is elmesélte neki, hogyan ment el Robinson bátyja, és hogyan ölték meg a háborúban.

Így Robinson végül megígérte, hogy nem lesz soha tengerész. Azonban néhány nap elteltével olyan erős vágy fogta el, mint addig soha, és megkérte édesanyját, próbálja meg rábeszélni az apját, hogy engedje el csak egyetlen útra. Ám az édesanyja nagyon dühös lett, az édesapja pedig azt mondta, „Ha külföldre megy, ő lesz a legszerencsétlenebb nyomorult, aki valaha megszületett. Nem adhatom a beleegyezésem.”

Robinson még egy évig otthon maradt, amíg tizenkilenc éves lett, s ezalatt végig csak a tengerre gondolt. Ám egy nap, amikor egy tengerparti nagyvárosba, Hullba ment, hogy elbúcsúzzon egy Londonba tartó barátjától, nem tudott ellenállni a lehetőségnek. Anélkül, hogy az édesapjának és édesanyjának legalább üzenetet küldött volna, felszállt a barátja hajójára, és elhajózott.

Ám amint a szél elkezdett fújni, és a hullámok emelkedtek, szegény Robinson nagyon megijedt, tengeribeteg lett, és azt mondta magában, ha valaha partot ér, egyenesen hazamegy, és soha többé nem kel útra.

Amíg a szél el nem állt, nagyon komor volt. A barátja és a matrózok kinevették és bolondnak nevezték, ő pedig,

fool, and he very soon forgot, when the weather was fine and the sun shining, all he had thought about going back to his father and mother.

But in a few days, when the ship had sailed as far as Yarmouth Roads on her way to London, they had to anchor, and wait for a fair wind. In those days there were no steamers, and vessels had only their sails to help them along; so if it was calm, or the wind blew the wrong way, they just had to wait where they were till a fair wind blew.

Whilst they lay at Yarmouth the weather became very bad, and there was a great storm. The sea was so heavy and Robinson's ship was in such danger, that at last they had to cut away the masts in order to ease her and to stop her from rolling so terribly.

The captain fired guns to show that his ship wanted help. So a boat from another ship was lowered, and came with much difficulty and took off Robinson and all the crew, just before their vessel sank; and they got ashore at last, very wet and miserable, having lost all their clothes except what they had on.

But Robinson had some money in his pocket, and he went on to London by land, thinking that if he returned home now, people would laugh at him.

In London he made friends with a ship's captain, who had not long before come home from a voyage to the Guinea Coast, as that part of Africa was then called; and the captain was so pleased with the money he had made there, that he easily persuaded Robinson to go with him on his next voyage.

So Robinson took with him toys, and beads, and other things to sell to the natives in Africa, and he got there, in exchange for these things, so much gold dust that he thought he was soon going in that way to make his fortune.

And therefore he went on a second voyage. But this time he was not so lucky, for before they reached the African Coast, one morning, very early, they sighted another ship,

amikor az idő jóra fordult és kisütött a nap, nagyon hamar elfelejtett mindent, amit az édesapjához és édesanyjához való hazamenetelről gondolt.

Azonban néhány nap múlva, amikor a hajó a Londonba tartó úton elért egészen Yarmouth Roadsig, le kellett horgonyozniuk, és meg kellett várniuk a kedvező szelet. Akkoriban nem voltak gőzhajók, a hajókat csak a vitorláik tudták előresegíteni; így, ha az idő nyugodt volt, vagy a szél nem jó irányba fújt, meg kellett várniuk, amíg kedvező szél fúj ott, ahol éppen voltak.

Mialatt Yarmouthnál vesztegeltek, az idő nagyon rosszra fordult, és hatalmas vihar kerekedett. A tenger olyan viharos lett, és Robinson hajója akkora veszélybe került, hogy végül le kellett vágniuk az árbocokat, így tehermentesítve a hajót, és megfékezve a szörnyű himbálózást.

A kapitány pisztolylövéseket adott le, hogy tudassa, hajójának segítségére van szüksége. Egy másik hajóról leeresztettek egy csónakot, amely nagy nehezen odaért, és felvette Robinsont és az egész legénységet, éppen mielőtt elsüllyedt a hajójuk; végül partot értek, vízesen és nyomorúságos állapotban, minden ruhájukat elveszítve a rajtuk lévőn kívül.

Azonban Robinsonnak volt egy kis pénz a zsebében, és elment Londonig a szárazföldön, mert azt gondolta, ha most hazatérne, az emberek kinevetnék.

Londonban összebarátkozott egy hajó kapitányával, aki nem régen ért haza egy útról a Guinea-partról, ahogyan Afrikának azt a partját hívták akkoriban; és a kapitány anynyira elégedett volt a pénzzel, amit ott keresett, hogy könnyedén rávette Robinsont, tartson vele a következő útján.

Robinson játékokat, gyöngyöket és más dolgokat vitt magával, eladta őket az őslakosoknak Afrikában, és ezekért cserébe ott annyi aranyport kapott, hogy azt gondolta, ezzel a módszerrel hamarosan meggazdagodhat.

Így hát másodszor is útra kelt. Ám ezúttal nem volt olyan szerencsés, ugyanis mielőtt elérték volna Afrika partjait, egy nap, kora reggel megpillantottak egy másik hajót,

which they were sure was a Pirate. So fast did this other vessel sail, that before night she had come up to Robinson's ship, which did not carry nearly so many men nor so many guns as the Pirate, and which therefore did not want to fight; and the pirates soon took prisoner Robinson and all the crew of his ship who were not killed, and made slaves of them.

The Pirate captain took Robinson as his own slave, and made him dig in his garden and work in his house. Sometimes, too, he made him look after his ship when she was in port, but he never took him away on a voyage.

For two years Robinson lived like this, very unhappy, and always thinking how he might escape.

At last, when the captain happened one time to be at home longer than usual, he began to go out fishing in a boat two or three times a week, taking Robinson, who was a very good fisher, and a black boy named Xury, with him.

One day he gave Robinson orders to put food and water, and some guns, and powder and shot, on a big boat that the pirates had taken out of an English ship, and to be ready to go with him and some of his friends on a fishing trip.

But at the last moment the Captain's friend could not come, and so Robinson was told to go out in the boat with one of the Captain's servants who was not a slave, and with Xury, to catch fish for supper.

Then Robinson thought that his chance to escape had come.

He spoke to the servant, who was not very clever, and persuaded him to put more food and water on the boat, for, said Robinson, 'we must not take what was meant for our master.' And then he got the servant to bring some more powder and shot, because, Robinson said, they might as well kill some birds to eat.

When they had gone out about a mile¹, they hauled down the sail and began to fish. But Robinson pretended that

¹ 1 mile (mér föld) = 1609 m

amelyről biztosan tudták, hogy kalózhajó. Olyan gyorsan haladt ez a hajó, hogy még az éjjel előtt elérte Robinson hajóját, amely nem akart harcolni, mivel közel sem szállított annyi embert, sem annyi fegyvert, mint a kalózhajó. Így a kalózok hamarosan rabul ejtették Robinsont a legénység életben hagyott tagjaival együtt, s rabszolgává tették őket.

A kalózkapitány a saját szolgájává tette Robinsont, felá satta vele a kertjét, és dolgoztatta a házában. Néha arra is megkérte, gondoskodjon a hajójáról, amíg az a kikötőben állt, de sosem vitte magával egyetlen útra sem.

Két évig élt így Robinson, nagyon boldogtalanul, s mindig azon járt az esze, hogy hogyan tudna megszökni.

Aztán egyszer, amikor a szokásosnál több időt töltött otthon, a kapitány elkezdett horgászni járni, hetente kétszer-háromszor, csónakkal, s magával vitt egy Xury nevezetű fekete fiút valamint Robinsont, aki rendkívül jó horgász volt.

Egyik nap megparancsolta Robinsonnak, hogy ételt, vizet, néhány fegyvert, puska port és golyót tegyen egy angol hajóról elvett nagy csónakba, s útra készen kellett állnia, hogy a kapitánnyal és néhány barátjával horgászni induljon.

Ám az utolsó pillanatban a kapitány barátja mégsem tudott jönni, így Robinsonnak azt mondták, menjen ki halat fogni vacsorára a csónakkal, Xuryval és a kapitány egyik szolgájával, aki nem volt rabszolga.

Ekkor Robinson azt gondolta, elérkezett az alkalom a szökésre.

Szólta a szolgának, aki egyébként nem volt túl okos, és rábeszélte, hogy több ételt és vizet hozzon a csónakra, mert, ahogy Robinson mondta, „tilos azt elfogyasztanunk, ami az urunknak volt szánva”. Aztán rávette a szolgát, hogy több lőport és puska golyót is hozzon, mert, ahogy Robinson mondta, talán néhány madarat is lőnek, hogy megegyék.

Amikor körülbelül egy mérföldet haladtak, levonták a vitorlát és horgászni kezdtek. Robinson azonban úgy tett,

he could not catch anything there, and he said that they ought to go further out. When they had gone so far that nobody on shore could see what they were doing, Robinson again pretended to fish. But this time he watched his chance, and when the servant was not looking, came behind him and threw him overboard, knowing that the man could swim so well that he could easily reach the land.

Then Robinson sailed away with Xury down the coast to the south. He did not know to what country he was steering, but cared only to get away from the pirates, and to be free once more.

Long days and nights they sailed, sometimes running in close to the land, but they were afraid to go ashore very often, because of the wild beasts and the natives. Many times they saw great lions come roaring down the beach, and once Robinson shot one that he saw lying asleep, and took his skin to make a bed for himself on the boat.

At last, after some weeks, when they had got south as far as the great cape that is called Cape de Verde, they saw a Portuguese vessel, which took them on board. It was not easy for Robinson to tell who he was, because he could not talk Portuguese, but everybody was very kind to him, and they bought his boat and his guns and everything that he had. They even bought poor Xury, who, of course, was a black slave, and could be sold just like a horse or a dog.

So, when they got to Brazil, where the vessel was bound, Robinson had enough money to buy a plantation; and he grew sugar and tobacco there for four years, and was very happy and contented for a time, and made money.

But he could never be contented for very long. So when some of his neighbours asked him if he would go in a ship to the Guinea Coast to get slaves for them, he went, only making a bargain that he was to be paid for his trouble, and to get some of the slaves to work on his plantation when he came back.

mintha ott nem tudna semmit sem fogni, és azt mondta, beljebb kellene menniük. Amikor olyan messzire haladtak, hogy a partról senki sem láthatta, mit csinálnak, Robinson megint úgy tett, mintha horgászna. Ám ezúttal várta a lehetőséget, és amikor a szolga nem figyelt, mögé ment és lelökte a fedélzetről, tudva, úszik olyan jól a férfi, hogy könnyedén elérje a partot.

Ezután Robinson dél felé vitorlázott Xuryval a part mentén. Nem tudta, melyik ország felé tart, csak azzal törődött, hogy megszabaduljon a kalóztól, és újra szabad lehessen.

Hosszú napokon és éjszakákon át hajóztak; néha közel haladtak a parthoz, de a vadállatok és a bennszülöttek miatt nem mertek túl gyakran partra szállni. Gyakran láttak hatalmas oroszlánokat üvölteni a parton, és egyszer Robinson lelőtte az egyiket, amelyik a parton aludt, a bundájából pedig ágyat csinált magának a csónakon.

Végül, néhány hét után, amikor elértek egészen a hatalmas földfokig, amelyet Cape de Verdének hívnak, megláttak egy portugál hajót, amely felvette őket a fedélzetre. Robinsonnak nem volt könnyű elmagyaráznia, kicsoda ő, mert nem tudott portugálul, de mindenki nagyon kedves volt vele, s megvették a csónakját, a fegyvereit és mindenét, amije csak volt. Még szegény Xuryt is, aki fekete rabszolga volt, és el lehetett adni, akár egy kutyát vagy egy lovat.

Így, amikor Brazíliába értek, ahova a hajó tartott, Robinsonnak volt elég pénze ahhoz, hogy vegyen egy ültetvényt. Ott négy évig cukrot és dohányt termesztett; egy darabig nagyon boldog és elégedett volt, és sok pénzt keresett.

Azonban soha nem tudott túl sokáig megelégedett maradni. Így amikor az egyik szomszédja megkérdezte, elhajózna-e a Guinea-partra rabszolgákat szerezni nekik, elment, s csak annyit kötött ki, hogy ki kell fizetni a fáradosságait, s hogy ha visszajönnek, kapjon néhány rabszolgát, akik majd dolgoznak az ültetvényén.

Twelve days after the ship sailed, a terrible storm blew, and they were driven far from where they wanted to go. Great, angry, foaming seas broke over the deck, sweeping everything off that could be moved, and a man and a boy were carried overboard and drowned. No one on the ship expected to be saved.

This storm was followed by another, even worse. The wind howled and roared through the rigging, and the weather was thick with rain and flying spray.

Then early one morning land was dimly seen through the driving rain, but almost at once the vessel struck on a sand-bank. In an instant the sails were blown to bits, and flapped with such uproar that no one could hear the Captain's orders. Waves poured over the decks, and the vessel bumped on the sand so terribly that the masts broke off near the deck, and fell over the side into the sea.

With great difficulty the only boat left on the ship was put in the water, and everybody got into her. They rowed for the shore, hoping to get perhaps into some bay, or to the mouth of a river, where the sea would be quiet.

But before they could reach the land, a huge grey wave, big like the side of a house, came foaming and thundering up behind them, and before anyone could even cry out, it upset the boat, and they were all left struggling in the water.

Robinson was a very good swimmer, but no man could swim in such a sea, and it was only good fortune that brought him at last safely to land. Big wave after big wave washed him further and further up the beach, rolling him over and over, once leaving him helpless, and more than half-drowned, beside a rock.

But before the next wave could come up, perhaps to drag him back with it into the sea, he was able to jump up and run for his life.

And so he got safely out of the reach of the water, and lay down upon the grass. But of all on board the ship, Robinson was the only one who was not drowned.

Tizenkét napja hajóztak, amikor szörnyű vihar kerekedett, és messze vitte őket onnan, ahova tartottak. Hatalmas, dühödtt, tajtékos hullámok törtek be a fedélzetre, minden mozgathatót lesöpörve, s egy férfit és egy fiút is lesodort a fedélzetről, akik nyomban megfulladtak. A hajón utazók közül senki sem remélte, hogy megmenekül.

Ezt a vihart egy másik, még rosszabb követte. A szél bömbölve, süvítve szaggatta a vitorlákat, és a levegő sűrű lett az esőtől és a vízpermettől.

Egy kora reggelen aztán homályosan feltűnt a föld a felhőszakadáson keresztül, ám a hajó szinte azonnal homokzátonyra futott. A vitorlák pillanatokalatt darabokra szakadtak és olyan nagy zsvivajjal csapkodtak, hogy senki nem hallotta a kapitány parancsait. A hullámok átcsaptak a fedélzeten, és a hajó olyan szörnyű erővel ütközött a homoknak, hogy az árbocok a fedélzet közelében eltörtek és a tengerbe estek.

Nagy nehézségek árán a hajón maradt egyetlen csónak a vízre került, és mindenki ebbe szállt át. A part felé eveztek, remélve, hogy talán eljutnak egy öbölíig vagy egy folyótorkolatig, ahol a tenger csöndes.

Ám mielőtt elérhettek volna a szárazföldre, egy hatalmas, házfalnyi szürke hullám tajtékozva, mennydörögve mögéjük ért, s mielőtt bárki kiálthatott volna, felborította a csónakot, és mindannyiukat sorsára hagyta a vízben küzdve.

Robinson nagyon jó úszó volt, de ilyen vízben képtelenség volt úszni, s ő is csak a jó szerencsének köszönhető, hogy végül biztonságban partot ért. Egyik nagy hullám a másik után lökte őt feljebb és feljebb a parton, forgatta és forgatta, mígnem tehetetlenül, félholtan otthagya egy szikla mellett.

Ám mielőtt a következő hullám megérkezett volna, talán hogy visszarántsa magával a tengerbe, még föl tudott ugrani, hogy az életéért fusson.

Kiszabadult tehát a víz karmai közül, és lefeküdt a fűre. Ám a hajó egész legénységéből Robinson volt az egyetlen, aki túlélte.